

ՕՐԱԳԻՐ ԶՄԻՌՆԵՒԱՅ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍԻՍԻՆ

ԶՄԻՌՆԵՒԱՅ ԸՆԴԱՐՈՅ 3 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1866

ԹԻՒ 787

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍԻՍԻՆ

ԶՄԻՌՆԵՒԱՅ 3 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

Թեպետև անայժմ խաղաղութիւնը կրտիրէ Եւրոպայի մէջ, թեպետև հաշտութեան դաշնագրութիւնը 'ի մէջ Բրուսելի և Լւսաթիոյ Օգոստոսի 30ին ըստ նոր տուածի' ստորագրեցաւ, և Իտալիոյ ու Լատինիոյ մէջ ստորագրութեան հաշտութեան դաշնագրութիւնը լմրնալու վերայ է, քայտե ամենայնիւ կան լրագիրներ և քաղաքագետ անձինք՝ որ մեծ վստահութիւն չունին այս դաշնագրութեան վերայ և կը սենթէ մատուոր ապագայի մը մէջ կրնայ նոր դժուարութիւններ ծագիլ և պատերազմի պատճառ տալ:

Եւրոպի գրտութիւնները իրենց յատկացնելով պատճառներ մի եղաւ. կրտէ գաղղիացի լրագիր մի որ Բրուսիան և Լատինիան իրարու դէմ պատերազմ հրատարակեցին սակայն իրենց կողմէն բուն նպատակը ուրիշ բան էր. այլ իրեն կուգէին հասկնալ վերջապէս թէ որուն պիտի վերաբերի նախագահութիւնը Գերմանիոյ մէջ: Բրուսիան յաղթական հանգիստանալով այս նախագահութիւնը ձեռք ձգեց. բայց տեսնելով թէ պիտի կրնայ շատ ժամանակ հաստատուն պահել զայն, Իւր հակառակորդը այսինքն Լատինիան արտաքին գերմանական դաշնակցութեան. բայց տեսնելով թէ կատարեալ է իւր յաղթութիւնը: Վատնի Լատինիան այսօրուան օրս թէպետև նուազագույն է, բայց անհետ եղած չէ. և որչափ ժամանակ որ իւր մէկ սաքը գերմանական հողոյն վերայ պիտի ըլլայ. միտք և յոյս պիտի ունենայ նորէն մտնել յիշեալ երկիրը և տիրել ըստ առաջնոյն, իրեն վերահայտ տէր մի: Գիտե՞լ արժեքն է որ 10 միլիոն գերմանացի ժողովուրդ՝ տալ կաւին Լատինիոյ օրինաց և անոր բազմին կըհետենին և այս 10 միլիոն բնակիչները չեն ուզեր բաժնուիլ գերմանական հայրենիքէն: Պէտք է ուրեմն որ Լատինիան թողտայ այս գերմանական նահանգները, (որ անկարելի բան է) կամ պատրաստուի նոր պատերազմի մը ձեռք գրնել:

Բրուսիան իւր կողմանէ միթէ կատարելագոյն գոհ է պատերազմին արդիւնքէն, կրցաւ իւր փառասիրութիւնը լիովին յաղեցնել: Իշխեալ տէրութեան լրագիրներուն գրածին նայելով՝ բացասական պատասխան տալու է այս հարցմանը: Բրուսիան այսօր իւր երկիրներուն հետ կըմիտուի Հանդիսի

տէրութիւնը, Ֆրանսիոյ աղաւթը և մեծագոյն մասը Հէսի երկու տէրութեանց: Վաղը բարեպաշտե՛ առիթ մը պատահելուն պիտի պահանջէ Սաքսոնիայի թագաւորութիւնը, Վատի մեծ գրտութիւնը, Վիւրթէնպէրկի տէրութիւնը և Վատիէռան: Ինչ մը ժամանակ անցնելէ ետե պիտի պահանջէ անշուշտ Լատինիոյ կայսերութեան գերմանական մասերը, վստայի մէջ ձգելով Լատինիոյ խաղաղութիւնը:

Իտալիան նմանապէս ամենին գոհ չէ միայն Վենետիկը ձեռք ձգելով. այլ կուգէ և Իրիտի նահանգը առնուլ:

Ուտի պատերազմը՝ որուն վերջանալուն վերայ կուրախանամք, վճռական և որոշիչ հետեութիւններ չունեցաւ: Երեք տէրութիւն մասնակից եղան այս պատերազմին, և երեքն ալ դժգոհ են. մէկը՝ իրմէ շատ բան առնելուն համար և միւս երկուքը՝ իրենց բաւական բան չարուելուն համար: Եյս կէտ կատար եղելութիւնները ամենին ապահովութիւն մը չեն մատուցաներ հաշտութեան երկարատեւութեանը համար:

Գաղղիացի լրագրոյն յառաջ բերած այս դժգոհութեանց վերայ եթէ յաւելնելու ըլլամք Ռէնի սահմանադիր խնդիրը՝ զոր Իտալիան շատ կամ ուշ պիտի յուզէ և պիտի պահանջէ, տարակոյս չկայ թէ մեծ վստահութիւն չիմք կրնար ունենար այժմեան հաշտութեան ապագին վերայ:

Եյսու ամենայնիւ Եւրոպայի կայսեր խաղաղասէր քաղաքականութիւնը և խոհեմ ընթացքը մեծ երաշխաւորութիւն մի կրնայ համարուիլ Լատինիոյ խաղաղութեան հաստատուն մնալուն:

Եւրոպի կայսերական Վահագնութիւնը՝ Օգոստոսի 11 ամսամիտով ըստ նոր տուածի՝ Վիւրթեր-Լատինիոյ թագաւորին նամակ մի գրելով՝ զոր կը հրատարակէ Վոնիթթէօր լրագիրը, կըսէ 'ի մէջ այլոց, թէ շատ հաւանական է որ խաղաղութեան նոր թուական մի պիտի բացուի Լատինիոյ համար:

Գաղղիոյ արտաքին գործոց տեսուչ մօսի Տրուէն տը 1 ուի իւր հրաժեշտը տուաւ. զոր Եւրոպայի կայսրը ընդունելով՝ անոր տեղ արտաքին գործոց պաշտօնեայ անուանեց Վ. Պօլոյ Գաղղիացի գետ պան մօսի տը Վոնիթթէօր մարքէզը: Մօսի Տրուէն տը 1 ուի պաշտօնէին հրաժարման պտուածող թէպետև ճշդիւ յայտնի չէ, սակայն կըսուի թէ գաղ-

ղիական սահմանադիր խաղաղութեանը նկատմամբ եղած բանախօսութեանը ընթացքին պատճառաւ է. ըստորում կըհաստատեն թէ այս գործոյն մէջ նախորդ պաշտօնէին գաղափարը շատ անբարեք է եղեր կայսեր գաղափարէն:

Փարիզի Լատինիոյ լրագիրը՝ Բրուսիոյ այժմեան քաղաքական փառասէր ընթացքին վրայօք, այսինքն գերմանական փոքրիկ երկիրները իւր տէրութեանը հետ միաւորելու մասին հետեւալ օրինաւոր խորհրդածութիւնները կընէ, որոց վերայ մի ընթացքը զոյգ ուշադրութիւն կըհարկւրմէ:

Վերջապէս անոնց ամենուն՝ որոնք Բրուսիոյ քաղաքականութեանը պաշտպան հանդիսացած են, ինչ իրաւունք յառաջ կըբերէ Վիւրթ թագաւորը արդարացնելու համար իւր ընթացքը՝ մասին միաւորութեանց զորս 'ի գործ կըգնէ. և միթէ այս Իրաւունքը չիկրնար յառաջ բերուիլ ուրիշ ուր և է տէրութեան մի որ կուգէ իւր տէրութիւնը ընդարձակել: Միթէ բաւական է որ երկիր մի կամ սահմանադիր մի մեղի պատշաճ կամ հարկաւոր ըլլայ, որպէսզի՝ առանց ուր և է ուրիշ դժգոհանքի, Իրաւունք ունենամք տիրելու անոր: Միթէ պատերազմը՝ զոր կընեմք ուրիշ կառավարութեան մը դէմ, իշխանութիւն կուտայ մեզ բանի տեղ չընել ժողովրդոց կամքը և փափոցը՝ որ նոյն կառավարութեան ներքե կըգտնուին: Միթէ բնակիչները անբան կենսականաց հօտ մի են, որ երկրին հետ մեկ տեղ փոխադրուին: Միթէ ամենին փառասէր խաղաղութիւնը կրնայ իրաւունք տալ վերահայտ մը, երբոր խնդիրը ժողովրդեան մը կըվերաբերի, վճռել և զրուցել թէ ԿԱՌԱՌՈՒՄԻՔ ԶԱՅՆ:

Եթէ իւրաքանչիւր տէրութիւն՝ Բրուսիոյ օրինակին հետեւելու ըլլայ, Բրուսիան պիտի կրնայ ըսել վաղը. Կառնում զԿալցիան և Բոլոնի դքսութիւնը վասնզի այս երկիրները հարկաւոր են Բրուսիական նահանգաց ապահովութեանը համար: Լատինիան՝ բարեպաշտե՛ առիթ մը գտնելով իւր բրած կորուստներուն փոխարէնը ձեռք բերել, պիտի ըսէ, Կառնում Վալիէռան, Վատի մեծ գրտութիւնը և Վիւրթէնպէրկի թագաւորութիւնը: վասնզի այս երկիրները ամենահարկաւոր են ինչ 'ի պահպանութիւն գերմանական իմ նահանգներուն: Գաղղիան պիտի ըսէ. Կառնում Վալիէռան և Ռէնոս գետոյն եզերքը եղած նահանգները, վասնզի այս երկիր:

ԻՆՏԵՐՆԱԿԱՆ ԴՆՆԻՔՆԵՐ

Երէ Եւրոպայի հայրապետն մեր Երեսն Ալլաքն Ամենայն երգով ստգտան տարբ անձին իւրոյ բերէ, գիտ'ոյ ոչ 'ի զկալ ապաղնորն եւ մեղաւորի երեցիս որդոյն՝ որբալ զգարիս անձինն: (1)

Անթիւ յանձնոր, անտուկ վարուք, արտաք յոյժ լցայ,
Բաղմութեամբ մեղօք՝ բիւրազան բծօք, բռնաւորեցայ:
Տէր ողորմեա՛, Տէր ողորմեա՛, Տէր ողորմեա՛:
Գործուք իմ չարեաց, զիչ անձին իմոյ գեհեան հորդեցի:
Ղըրուք իմ խորմութեան, զորուք մեղաց բացի դժբխ յոյժեղմի:
Տէր ողորմեա՛, Տէր ողորմեա՛, Տէր ողորմեա՛:
Ես իմով կամաւ, եղիւղի անձն իմ ետու 'ի կորուստ,
Զաշիւր տխուր մեղաց զօրման միշտ յիս, զերծանիլ չէ'րեմ:
Տէր, ողորմեա՛, տէր ողորմեա՛, տէր ողորմեա՛,
Է՛ ինձ վայ հաղար, կրաց ըզբերանն, եկու՛ղ զիս ոտնիս,
Ընէ՛ իմ չար գործովք, ընկեալ սուգեցայ 'ի խորս անգինոյ:
Տէր ողորմեա՛, Տէր ողորմեա՛, Տէր ողորմեա՛:
Թշուառացիւցայ, թուոյն իմ արարեաց թուել ոչ լինի,
Ժաշնոտ մեղօք, ժանկ կառ զոգիս, ժառանգ հրոյ կայացայ:
Ինձ մահ և կորուստ, ինձն ընձիւղեմ, ինձոյն կորնիլ:
Լալիւ արտասուօք, լամպիս հանապաղ, լրբս մեղաց անդարձ:
Խոր ծովու ծովանոյ խաղալիկ եղէ, խորասուզ ընկայ:

(1) Այս յօդուածը Հնդկաստանէն յաղարկեցաւ մեզ 'ի հրատարակութիւնն:

Ծնողս չարեաց, ծերացեալ մեղօք, ծաղրեցեալ համայնց:
Կամակոր մտօք, կայսի միշտ մեղօք, կենացս զրկեցայ:
Հեշտալի մեղօք, հնացեալ չարեօք, հոգիս կապտեցի:
Զայն միշտ սրբալի, ծախելոյս աղղէ, ձեզ չգիտեմ՝ ասէ:
Ղուարկեալ առիս, զեղծոց բազմաց, զեղի ճաշակել:
Ճեմիմ՝ մէջ տղմի, ճապարկաւ աղբիւք, ճողպարիլ չկարեմ:
Մեղօք մահացուօք, միշտ չար խորհրդովք մեռուցի զոգիս:
Յուէտ զիս ընկեցայ խորս պտուտից ջուրց, յանդուղա դժոխոց,
Նոր չարիք նիւթեմ, ներ մեղօք մեղի, նովմք ստատիլ:
Շատ սէր աշխարհիս, չիջոյց լցայ անձինս, չուն փախտն զարձոյց:
Ողբամ՝ դառնապէս, որ զիս կեր ետու որդանցս անմեռի:
Զոր վերաց իմոյ, չարաչար տանջիմ, չկարեմ՝ բուժանիլ:
Պաղչտեալ զիմօք, պղտորեալ մտօք, պտուղս անթիւց:
Զրհեղաւ մեղաց ջրողղ եղէ, ընկեցայ կենայն:
Ուսնիւ լայնարձակ, ուսն անդարձ գնացի, ուսն հան զիս կորուստ:
Միւր աշխարհիս, սիրով հեշտանամ, սաստիկ խոցումիմ,
Վատաշուր կենօք, վաժաշ տախանօք վատեցի զկեանն:
Տոտամ մեղանոց, տապոյ բոցայնով տոչորեալ կիլիմ:
Բամից զիմ չարեաց, բախ եղէ զիւրաց, բոռեալ 'ի նոցայնց:
Յաւայից մարմնով, ցնորեալ մտօք, ցանկամ միշտ մեղիլ:
Իւրանդոտ հոգով, լիւսեմ զախտս յոյժ, լիւթ ինձ ալբիլ:
Փրկիլ համայնից՝ փարատել մաղթեմ, փղծկեալ կախանմար:
Քոյնի գիւթեմարք, քաղցր ողորմութեամբ քուեմ զմեղաւորս:
Սորբ Աստուած անձն բոլորեալութեամբ յիշեալ Տէր և ողորմեա:

ները՝ մէկ ժամանակ, ինչ կը վերաբերէին և իմ բնական սահմանադրութիւն կը կազմէր:

Եւ եթէ ժողովրդաց դժկամութիւնը և անհաւանութիւնը յառաջ բերելու ըլլան, յիշեալ տէրութիւններէն իւրաքանչիւրը պիտի պատասխանէ Այսլով թաղաւորին պէս. այսինքն թէ, ժամանակը և իմ վարչութեան բարեգործութիւնները պիտի փոխեն այս զգացմունքը և շատ չանցած՝ նոյն իսկ ժողովուրդները պիտի օրհնեն իրենց եղած այժմեան բարեբաղդ բոնութիւնը:

«Ահաւասիկ անխորշ չեմ ետեւութիւնները նոր տեսակ իշխանութեանը որ ի գործ կը դրուի, և խրուսիան այս մտքը կուգէ չափաւորել 1815ին դաշնագրութիւնը: Վէնայի արքայաժողովոյն (քօնկրէ) մէջ՝ զոնէ յաղթեալները խոսեցնել տուին և յաղթողը իւր բոնատրական գործութիւնը ի գործ չդրաւ բայց միայն անոնց դանդաղեցնելու լսելէ ետեւ: Բայց այս անգամ, խրուսիան անոնց այսպիսի ընթացք մը բռնելու, ինքնիրեն կը ջնջէ զկառավարութիւնները, կը դրաւ երկիրները և զինուորութեան գրեւ կուտայ ժողովուրդը:

«Արեւոք Պէրլինի մէջ այս գործքերուն ծանր հետեւութիւնը ազէկ մը կը լսուի ես»:

Ընդդէմ մէջ, ընտրուական օրինաց վերահորութեան շարժումը երթալով կը ծանրանայ: Լիտտա քաղաքին մէջ կազմուած ժողովրդական դաշնակցութեան ի գլուխ, որ ընդհանուր քուէարկութիւն կը պահանջէ, Պիլմէնկէ մէջ՝ անցեալ ամսոյ 15-22ին հրապարակական ահազին ցոյց մի և մի ժողով մը եղաւ ի նպատակ ընտրուական վերահորութեան: Ժողովոյն տեղը աստիճան շինած էին, ուր ջերմանալ տեսնախօսութիւններ եղան ժողովրդեան պաշտպան ատենաբաններէն որպիսի են պարոնայք Պրայմ, Շօլքիլտ, Շօրք Բօլթեր, Լյուքսեմբուրգ Պիլէս և այլն: 250,000 անձինք ներկայ գտնուեցան այս ժողովոյն, ուր Լյուքսեմբուրգ և ուրիշ քաղաքացիները պատգամաւորներ յուշարկած էին: Եւ այս օրը երեկոյնի հացկերոյթ մի եղաւ և դարձեալ այնպիսի ատենախօսութիւններ եղան որ ժողովականաց միտքը յարիւրանդեցաւ:

Ամբիկայի մէջ Վանատայի երկիրը՝ որ Լնդոնի իշխանութեան ներքէն է, բաւական նեղութիւն կը կրէ: Ինչիւններուն յարձակումներէն և թէպէտեւ Միացեալ Վաշինգտոն կառավարութիւնը արդիւնած է այս յարձակումները, բայց ժողովուրդը ամեն կերպիւ օդնութիւն կը մատուցանէ և գործակից է ինչ նիւսներուն: Վանատայեցի ինդիոյն համայնքը Լնդոնի կառավարութիւնը բազմաթիւ օպանկան զօրք կը յուշարկէ ի Վանատա, որպէսզի կարելի ըլլայ ինչիւններուն յարձակմանց յաջողութեամբ դէմ դնել և վնասել զանոնք:

Արիտէն (Օգոստոսի 27 ամսաթիւով) հետեւեալ տեղեկութիւնները կուտան խորհրդի Լյուքսեմբուրգին:

«Արիտի մէջ պատահած դէպքերը կը շարունակեն հասարակաց գաղտնիութիւնը մոլորեցնելու: Եւ ասոր վերայ զարմանալու չէ երբոր կը մտածեմք թէ այս ամիսները հաղարու մէկ հնարք ի գործ կը դնեն բարեմիտ անձինքը խաբելու ու թուրքաստանի քաղա-

քակրութեան նկատմամբ՝ Լյուքսեմբուրգի տէրութեանց զաղաքարը արեւել համար: Այստեղից կուգէն հատուցել թէ օսմանեան տէրութեանը մէջ տակաւին կը շարունակուի անցեալ դարուց բարբարոսութիւնը, և թէ մենայն հարստահարութիւնը, միևնոյն անգամ գործքերը որ հին ժամանակները կը լսուին քրիստոնէից դէմ, այժմ ևս ի գործ կը դրուին: Սոսկալի ստուգութիւն մըն է այս բանը. վասնզի օգոստոսի 15-ին Վաշինգտոնի հրապարակութեան հետքէն այս կողմէն մէջ և թէ ուրիշ նահանգաց մէջ, այնպիսի մեծ ազատութիւն կը վայելեն, որ գրեթէ յանգրգնութեան փոխուած է: Կառավարութիւնը յայտնի նախապատուութիւն կը մատուցանէ Արիտա ցիներուն երբոր վէճ և դատ ունին Տաճկաց հետ, դատաստանական ատենանց մէջ դատաւարութեան համար պէտք է որ իրօք յանցաւոր եղած ըլլան, իրենց՝ երեւոյթանքները ունին քաղաքական խորհրդանոցին մէջ, իրենց ազգային հոգաբարձուները ունին: Գինուորագրութեան ազատ մնալու համար վճարած գումարին խիստ չափաւոր է. իրենց վրայ դրուած հարկերը, զոր շատ անգամ չեն հասուցաներ, նուազագոյն են ուրիշ նահանգաց հարկերէն: Լյուքսեմբուրգ այսպիսի օրտակար հանգամանք մէջ, Արիտցիները դարձեալ չեն ուզեր դո՛հ ըլլալ և ոտք կը կեն, ամբաստանելով զկառավարութիւնը թէ դերութեան և ազատութեան մէջ կը պահէ զիրենց. կը պահպանեն աղին, ծխախոտին և դինիւն վերայ դրուած հարկերուն դէմ, և այլն և այլն: Էջտոյ կապտամբին. թշնամի ընթացք կը բռնեն և կուգեն խաղաղասիրական կերպարանք մի տալ անոր: Բաղադրեցներուն դաշնագրին միջոցներով կը խրատեն որ խուս՝ բազմութեամբ մեկնին, որպէսզի, որ կողմը որ երթան անտեղի առասպելներ պատմեն ի մասին վտանգաց և չարեաց, որ միայն իրենց երես կայութեանը մէջ կը պտուտին: Տարաբար անձինք ունին, որ կողմէն զանազան կողմերը տարածուած են, կուգեն հաւանութեան հասարակութեան՝ անտեղի ձայն մի որ կը պտուտի. այսինքն թէ Վաղդիացեաց կայսրը խոստացած ըլլալ Վալէրիի գործակցին թէ Արիտը Հէլլադայի հետ պիտի միաւորուի, թէ Վէրդը թաղաւորին գլխաւոր պաշտօնականներէն մէկը յատկապէս փարիզէն Լիթէնք եկած է, և թէ այս խոստումը ի գործ դնելու համար պէտք է որ յառաջագոյն ժողովրդեան կողմանէ հրապարակական ցոյց մի ըլլայ: Այսպէս է թաղաւորական այս խաղին կապը. զոր չեմք գիտեր թէ կատակերգութիւն անուանելու է թէ եղբերգութիւն: Սոյոյզը այն է որ Վաշինգտոնները՝ այս պարագային մէջ, այնպիսի համարեութեամբ մի կը վարուին որ գոլութեան արժանի է: Սեփականութեան իրաւորեանք ամեն տեղ, թէպէտ և իրեւրուն բոլոր մասնական բնակիչները փութացան քաղաքները մոնելու և պարտաւորեցան, փախչելու համար, թող տալ իրենց տունները, իրենց հօտերը, իրենց հունձերը. վերջապէս իրենց ամեն բաները: Այս ժողովուրդները որոնք նեղ տեղումը կը բնակին, զրկուած են ամեն հարկաւոր բաներէ և կը շարժուին ժամանակիս պարագաներէն որոց պատճառը իրենք չեն, այս ժողովուրդները, կը սեմք, կը նային այսպիսի գրգռութեան ատեն մը սպառնալիք մը ընել. այսու ամեն

նայիւ մեծ համբերութիւն ունեցան և ամենեւին խոստութիւն մի չյայտնեցին՝ իրենց արուած նեղութեանը և փաստացի համար:

«Այստեղից կը տեսնուի կառավարութիւն մի կարգադրեցին, որ երկու պաշտօնատուն ունի. մէկը՝ Վանտայի մէջ և միւրը՝ Վանտայի շրջակայները: Այս վերջի կառավարութեան կախում ունի առաջինը: Այս երկու տեղումքը, ուր ժողովուրդներ կը լսան, Լյուքսեմբուրգի կանուանեն: Զատուկ ատենները կարգադրեցին, ուր պիտի քննուին քաղաքական և եղբունական յանցանքները, դատաւոր ընտրեցին, ոստիկանութիւն մի և զինուորական տեսուչներ կարգեցին. վերջապէս ինչոր հարկաւոր է կանոնաւոր կառավարութեան մի համար՝ հոգ տարին քիչ կամ շատ ճշգրտութեամբ, ի գործ դնելու: Զայտին է որ ամենեւին հնազանդութիւն չունին օրինաւոր իշխանութեանը, և տասանորդը, հարկերը, վերջապէս ամեն տուրքերը Լյուքսեմբուրգի կողմէն կը վճարուին:

«Այս բաները անսոցը և լսողք պիտի ըսէ առջի բերանը թէ, ահաւասիկ կառավարութիւն մի որ կատարելապէս կարգաւորեալ է և իւր հրամանները ի գործ կը դնէ դրեթէ երկրին բոլոր տարածութեանը վերայ. որ պաշտպանուած է՝ իրենց անկասկածել համար զինուորեալ 40,000 հոգի է, որոնք հաստատապէս միտքերն են դրած ինչ մի յաղթելու միտքով: Ինչիւրը այսպէս ի նպատակ Արիտցիներուն դատելով, յիշեալ կողմէն կորուսեալ կը կարծուի օսմանցոց համար: Բայց երեւոյթը շատ տարբեր է ի ճշմարտութեանէ. վասնզի թէպէտ 40,000 Արիտցի կը գտնուին զէնք կրելու կարող, բայց ամենքն ալ անյաջող են զանոնք ի գործ ածելու: Թէպէտ և կը պտուտին քանի մը հրացան Սինիէի, սակայն միւս հրացանները ամենազէջ տեսակէն են. ուրիշները եփած հողով շինուած են. զինուորական պաշարներ և ունեն չունին. որոց կարօտ պիտի ըլլան ձմեռը հասնելուն պէս: Վասնզի այս կողմէն յաջող տարիները անգամ չկրցաւ այնքան առատ ցորեն արտադրել որպէսզի բաւական ըլլայ ժողովրդեան բոլոր տարին: Ուստի վերայիցեալ կառավարութիւնը տղայական խաղի կը մնան կամ թղթէ շինուած բերդի, որուն վերայ փէլուդ պէս կը կործանի և անհետ կը լրջայ»:

Անցեալ ամսոյ 24ին խիստ անարժան և դատաւարութիւն գործ մի պատահեցաւ իւրիւրի մէջ: Վաղդիացի երեսնասոր մի, որուն հօրը դէմ(1) քաղաքիս Լյուքսեմբուրգ լրագրոյն մէջ պատուոյ դպչելի նամակ մի հրատարակուած էր անոնց ստորագրութեան, տղայական սրտամտութեան զրգոնալ յիշեալ լրագրոյն գլխաւոր խմբագրին դէմ յարձակեցաւ, չարածեցեց ու վտանգաւոր կերպիւ կոփահաբեց զնա:

Լյուքսեմբուրգ լրագիրը հետեւեալ կերպիւ կը պատմէ այս ցաւալի դէպքը:

«Այստեղից փորձ մի, որուն վերայ յառաջագոյն խորհուրդ եղած էր, անցեալ տրեքշաբթի օրը ի գործ դրուեցաւ վերաւորից զինուց միջոցաւ մօ-

Պարձեալ կրկնեցից ամբաստանական բանի՝ զբողոք անձինքն և ցվիքս ներքին:

Արարածք համայն, անկողն ինձ տո՛ւք, առաջ կարդալով, Բազմահոյք մեղանք, բողոքեալ յանձնէս, բեղուն բարոյցի:

Պուն գործեալ շարին գտնաւորեալ զիս, գիշատեաց զոգիս, Գաւ եղեալ առ ինձ, դժպիսի դարանամբ դժուր ընկղմիլ:

Եւ անոնց ցանկութեան եղեւնագործիս, երկարեալ եղծեաց, Զանազան մեղք, զուեւի գործովք զոհեցի զոգիս:

Ինչս ծիանօք, էրեւեալ տանջիմ, էրբս ի մէջ յաղբից, Ընդիս շարն մարտեալ, ընկճեաց զիս ի վայր, ընդ ոտիւք փողոտեաց:

Թակարդք շարին, թաղուն թոյնից նմին թակալեալ եղէ, Ժանտ պղծ դժնէին, ժահրահեղ ժալթբին ժաւանդորդ եղէ:

Իմ անթիւ մեղացս, ինձ կազմեալ պահի ի բանտն խաւարին, Լարս նետից օձին, լուռ ձգմամբ թոյնին, լուծեալ սատակիմ:

Խաբողին գնդի խայտալով չղիմիմ, խոր խոցմամբ դառնամ, Ծնկեալ յանցանք, ծովակոծ ծիւմամբ, ծածկեցայ ալեօք:

Կուրացեալ ակամբ, կորուսի չաւիղն կենացն մըտից, Հողմալիւթ շինուածս, հողմեալ քուկեաց հեղեղն մեղաց:

Չեւակերտ կուրս, ձգեցայ առ շարն, ձերբակալ եղէ, Առկիս ոտնադործ, զօլիմ զախան խոր յիս, զեղոյս խորտակիչ:

Ճեպիմ փութապէս, ճեպիլ ի բարեաց, ճեմել մէջ միտց, Մոլեկան արտիւք, մոլորիմ յաւէտ, մեղանշիլ սոխիլ:

Յարտեալ մեղք, յաղեալ ցաւօք, յարածամ երկնիմ, Նեոյց նետարին նշաւակ եղայ, նովա խոցողիմ:

Շղթայիք շարին շաղկապեալ պնտեցայ, շարժիլ ոչ զօրիմ, Ուղիսք հեղեղաց, ոտաքանց եղէ, որդիս կորստեան:

Չար ակամբ նայիմ չքնաղից գիմաց, չարաչար մտօք, Պատրանք աշխարհիս պատեցան գիմե, պատճառ կորստեան:

Չղիլք յանցանաց շոկացան առ իս, շախմատիլ լրիս, Ուղիսք արտիւք այսոց ուսիւ դարտուեալ ոտակիս երթարին:

Սիրով հրաւիրիմ, ստիպմամբ շարին, ստատիլիլ սրոյն, Վայոց արժանիս, վայ տամ պղծ անձինս, վաճառեալ մեղք:

Տիւ և ըզղիւնք, տատանեալ տապիմ տոփական արտիւք, Բամից աղետից, բոռել յոյժ բղձիմ, բախճան տալ շարեաց:

Յանկացող անյագ, ցանգ ջնուում ի դագ, ցնծամ ընդ շարիս, Իրիւթ զիս արարի, լիւծամաշ տնձն իմ, լիւծ հրոյ գեշեղից:

Փառաց փեսայիլ, փառս վերադարձիմ, փրկեալ ի վտանգիս, Քոյ արեանդ եմ գին, քեզ միայն ունիմ, քուեալ ի մեղաց:

Սուրբ Ստուածածնի բարեխօսութեամբ զթա՛ Տէր և ողորման:

սիւ լիճոսն Վիկին տղաքներուն մէկէն մեր գլխաւոր խմբաւորին անձին դէմ:

«Սօսիւ Սիմօն Սիւ ինչոյն օրը կէսօրէն ետե հասկցած էր թէ իւր ճանապարհը կը բխարէն և իրեն կը յայտնէր լիճոսն Վիկին երկու երթարքը և որդին լընկոյնին՝ ըստ երթարքացոյ ժամը Յին ժամանակ ներք իւր տունը երթալ և յանկարծ ճանապարհի մը անկիւնը մօտեցաւ իրեն լըճոսն Վիկին երկու տարիք ու երեսին սաստիկ կոփահարում մի տալէ ետե՝ ձեռքի գաւազանով ալ լիւնը դարկաւ:

«Ընցաւորները օգնութեան հա ներքով մօսիւ Սիւին յարձակողը արդիւնեցաւ իւր փորձը կրկնելու և պարտաւորեցաւ փախչիլ՝ իւր հազուստին մէկ կտորը թողաւով զինքը բռնող անձին ձեռքը:

«Սօսիւ Սիմօն Սիւ արիւն թաթախ եղած՝ իւր տունը փոխադրեցաւ: Գաղղիական իշխանութիւնը՝ որ հասարակաց աղաղակէն իմացած էր դործը, բռնիքի մը ձեռքը ըստ օրինաց քննել տուաւ վէճքը:

«Լյոս յանցանքը դործող լըճոսն Վիկին դէմ, նմանապէս լըճոսն և Օսթրիկի զէմոր իւր գործակիցներն են, դատ բացուեցաւ ոճրագործութեան լանցանքի (քրիմինէլ) համար: Սօսիւ լըճոսն Վիկին լըճարութեան ձեռքը ներքե կը դառնար:

«Սօսիւ Սիմօն Սիւին դէմ՝ եղած ոճրագործութիւնը բնականապէս սաստիկ զայրոյթ պատճառեց քաղաքին մէջ և ամենքն ալ դատապարտեցին այս եղելութիւնը: Իսկովի պատուաւոր բնակիչները, բարեկամներ, ծանօթներ, և մինչև ցայսօր իրեն հետ չտեսնուող անձինք, գերապատիւ արքեպիսկոպոսը, հիւպատոսներէն շատերը և այլն, փութացան իւր տունը երթալու, իրենց համակրութիւնը ան ձամբ յայտնելու համար: Վսեմափայլ ընդհանուր կառավարիչն ևս իւր թարգմանը յուղարկեց: Սօսիւ Սիւին՝ ասոնց ամենուն իւր ջերմանքը շնորհա կալութիւնները կը մատուցանէ:

«Կը յուսայ թէ այս ոճրագործութիւնը՝ որուն ինքը զոհ եղաւ, բարեխաղ արդիւնք պիտի ունենայ հասարակութեան համար: Ինչ որ իւր վիճաբանական յօդուածները ըրած էին ըստ մասին, այսինքն խորտակել անիրաւ գրիչ մը որ միշտ կը զուարճանայր չարագործութեան մէջ, անցեալ ամսոյ 24ին ոճրագործութիւնը սխալ լըճոսնէ, թէ՛ օրինաւոր նուաճմամբ և թէ՛ հասարակաց կարծեաց և դատողութեան յայտարարութեամբ, որ այս առթիւ տեղի ունեցաւ փառաւոր կերպիւ:

Սօսիւ լըճարոյն Օգոստոսի 20 թուոյն մէջ հետեալ յօդուածը կը կարդաւ:

Գոտիականութեան վեճի մասին մայրաքաղաքին մտածելուն ձերբառէր—Հաւատարմ լըճարին անօրէն Պ. Չըբչիլի դէմ դատ բացած ըլլալով, Բարձրագոյն Պրան լըճարական յանձնաժողովն այս վերջինը 30 վրա տուգանք տալու դատապարտեց: Սոսիւ լըճարին պարտագաները հետեալ կերպով կը յայտնուէին: Սոսիւ լըճարին առաջ աւելցու ցախ (շալը) կտորը գնչու մ'իւր ստորագրութեամբ նամակ մը կը տանէ ձերբառէին խնդրելով որ զայն հրատարակէ: Սոսիւ նամակը, որ կը գանգատէր թէ ոստիկանութեան չափ կտորը գնչուներին անիրաւ տեղը տուր կը պահանջէ, ձերբառէին մէջ հրատարակուելով, ոստիկանութեան վեճի մէջ պաշտօնեայն Ք. Վրան բողոքեց, և Պ. Չըբչիլի դէմ դատ բացուեցաւ: Պ. Չըբչիլ հրատարակած նամակին բնագիրը ցոյց տուաւ յանձնաժողովին, բայց ոստիկանութիւնն ալ կարծեցեալ բողոքարկութեանը ներկայացուց, որք յայտարարութիւն լըճին թէ ոստիկանութիւնը բնաւ զիրենք կիզկեցած չէ և անոր դէմ գանգատ մը չունին: Սոսիւ վրայ յանձնաժողովը հրաւիրեց Պ. Չըբչիլ, որ նամակին հեղինակը ցոյց տայ: Այն ալ չկրնալով զրոյնել, յանցաւոր դատուեցաւ: Բայց օրովհետեւ Պ. Չըբչիլ անգղիացի ըլլալով չէր կրնար բանտարկուիլ: Ոստիկանացի վճռած տուգանքը միայն պիտի հատուցանէ: Կըսուի թէ Պ. Չըբչիլ սպառնացեր է ամեն կողմ յայտարարութիւն ընել, որպէսզի եթէ ոստիկանութեան դէմ որ և իցէ գանգատ մ'ունեցողներ կան՝ ձերբառէին դիմեն և ինքը պատրաստ է հրատարակելու:

Բրուսիոյ կառավարութիւնը՝ հիւսիսային Գերմանիոյ ապառնի բարձրագոյն իշխանութեանը ընտրութիւնը կարգադրելու բարեպաշտ հաճութիւն, հետեալ պաշտօնական ցուցակը ժողովրդից՝ ներկայացուց ազգային խորհրդանոցին յանձնաժողովոյն:

Բրուսիոյ թագաւորութիւն . . .	19,255,149
1. Լեհաստանի գրքութիւն (որ Բրուսիոյ հետ միաւորուած է երկու տարիէ ի վեր	43,704
	19,304,853
Դոր միաւորութիւններ,	
1. Լեհաստանի թագաւորութիւն . . .	1,923,192
2. Լեհաստան . . .	406,486
3. Լեհաստան . . .	544,510
4. Լեհաստան . . .	754,063
5. Լեհաստան (գրքութիւն) . . .	468,311
6. Լեհաստան . . .	289,484
7. Լեհաստան (ազատ քաղաք) . . .	91,180
8. Լեհաստան . . .	27,374

Բրուսիոյ նոր թագ . ժողովրդը 23,809,453

Լյոս ցուցակէն ի դատ՝ Բրուսիոյ կառավարութիւնը ուրիշ ցուցակ մի ևս ներկայացուց, որուն մէջ նշանակուած են, հիւսիսային Գերմանիոյ աւերութեանց ժողովրդները, որոնք պիտի կազմեն զորս Լեհաստանի թագութիւնը՝ որ Բրուսիոյ ընդհանուր վերահսկողութեան ներքե պիտի ըլլայ:

1. Բրուսիոյ նոր թագաւորութիւն	23,809,453
2. Սաքսոնիայի թագաւորութիւն	2,343,994
3. Սաքսոնիայի լեհաստանի մեծ գրքութիւն	592,612
4. Օլեհաստանի մեծ գրքութիւն	301,812
5. Սաքսոնիայի գրքութիւն	293,338
6. Սաքսոնիայի մեծ գրքութիւն	280,201
7. Լեհաստան (ազատ քաղաք)	229,941
8. Լեհաստանի գրքութիւն	193,046
9. Սաքսոնիայի մեծ գրքութիւն	178,065
10. Սաքսոնիայի գրքութիւն	164,527
11. Սաքսոնիայի լեհաստանի գրքութիւն	141,830
12. Լեհաստանի լեհաստանի թագութիւն	111,336
13. Սաքսոնիայ (ազատ քաղաք)	104,031
14. Սաքսոնիայի լեհաստանի մեծ գրքութիւն	99,060
15. Սաքսոնիայի լեհաստանի լեհաստանի թագութիւն	86,472
16. Լեհաստանի լեհաստանի լեհաստանի թագութիւն	73,752
17. Լեհաստանի լեհաստանի լեհաստանի թագութիւն	66,189
18. Սաքսոնիայի լեհաստանի թագութիւն	59,143
19. Լեհաստան (ազատ քաղաք)	50,614
20. Սաքսոնիայի լեհաստանի թագութիւն	43,924
21. Լեհաստանի լեհաստանի լեհաստանի թագութիւն	31,782

Համագումար 29,215,182

Հարաւային դաշնակցութիւն:	
Պալէստինայի թագաւորութիւն	4,807,140
Վիլիսլեյի թագաւորութիւն	1,745,328
Պալէստինայի մեծ գրքութիւն	1,434,754

Համագումար 7,990,522

Համագումար կիսկնութիւն:

Բրուսիոյ նոր թագաւորութիւն	23,809,453
Հիւսիսային դաշնակցութիւն	5,403,729
Հարաւային դաշնակցութիւն	7,990,522

Ընդ ամենայն 37,203,704

ԱՐՇԱՆՈՅՍ

Հալէպէն Օգոստոսի 10 ամսաթիւով հետեալ ազգային տեղեկութիւնները կուտան մեզ:

Օգոստոսի 7ին զիշերը՝ մեծապատիւ ազաւատ Սաքսոնիայի բարեպաշտ անձին տունը զարմանալի տեսարան մը կը ներկայացնէր: Հացկերութի կանչուած էին Նիկոլայոս եպիսկոպոս անվան կաթողիկոսը, զինքը իւրօր Յարութիւնը, սուր Երուսաղէմայ պատկառելի Սիւրբանութեան գերապատիւ Յակոբ եպիսկոպոսը (կալուածոց գործերու համար նուիրակ), Սաքսոնիոյ գերապատիւ Վրիդորիս եպիսկոպոսը (սուրբ Երուսաղէմէն գալով Սաքսոնիայի կերթայ, Սաքսոնիայի Յակոբ շուշտակ եպիսկոպոսը (այսօր տարի մըն է պաշտօնէ ինչպէս) բայց ապառաժ՝ Վարչութեանը, բռնի հոս նստեր է), Հալէպէն վիճակին առաջնորդ գերաւոր Միկայիլ Տիգրանեան Հայր սուրբ, Յուսուպի վանահայր՝ տէր Ստեփան վարդապետը, Նիկոլայոսին մահակ հաւքող Պալմանուխի առաջնորդ Յակոբ վարդապետը, Սիւրբ Տէրի սարու քշիշ ըստած քահանայ, Զէյթունի տէր Մովսէս քահանայ և չորս մեծապատիւ իշխանքը, Պէլանցի աշխարհայեցող տէր Յակոբ քահանայ հինգ ալ տեղացի քահանայները և երկու քաւ տարկաւ:

Լազ . զումարն տունեւորը սե գլուխ: Չարժեք տա հանդիսին նկարագրութիւնը ընելու իսկ եթէ յիշեցնէր՝ անոր համար էր որ հասկըցնէր մեր պատկառելի Հայ կղերին խելքին չափը և լար վճռած ինքը զործի դնելու անկարող ըլլալը և կղերական պատիւը արատաղն ոչ թէ անխարհականքս այլ իրենք ըլլալն:

Սակն մարդ գլուխ որ կրօնական ժողովը՝ եկեղեցին նորամուտ բան չընդունիր ըսելով՝ եկեղեցւոյ մէջ արմենիք նուագելն արգիլեց. բայց այս երկու անգամ է որ, Հալէպէն մէջ սոյն 18 կղերաց ներկայութեամբ արմենիք կը նուագուի. մէկը՝ ինքնակոչ կաթողիկոսին և միւսն ալ Սաքսոնիոյ ուսումնորդ Սաքսոնիայի մասնաժողովի անունը:

Գարձաւ չլսող չմնաց որ համագումար ժողովը Նիկոլայոս ոչ թէ կաթողիկոս՝ այլ տրիպոլի անգամ չընդունուելով վճիռ տուաւ: Սաքսոնիոյ առաջնորդը քարոզին մէջ «վեհափառ տէրս, Տեառն Կիրակոս Գ. կաթողիկոսին հրամանաւ» ըսելէ ետե, պատարագին ալ մեծ մեծ անտանկերով անունը յիշեց: (Եթէ չէր կարելի չիշել, կարելի էր չարողել և չարտարողել:

Սակնապատիւ որոնքս Պատրիարքը խառն ժողովոյն որդմարը մեր բարեխաղ առաջնորդին նամակ մի կը գրէ Յուլիս 20 թուով և կըսէ թէ Բարձրագոյն Վոնէն այս անգամ ևս սաստիկ հրաման իրկուցաւ կուսակալութեւ որ Նիկոլայոսը Կ. Պոլիս իրկէ և այլու Սակայն այսօր Օգոստոս 10 է, տակաւին փաշային բան մը գրուած չկայ. և առաջնորդն ալ չուարէր մնացեր է, վստելի իւր ազգագուտ գործերուն մեծ արգելք տալն զատ, օրն ալ 10) Դաշնակա՛ն ծախքի բեռ մըն է մեր վրայ այս վաւեր կամ անվաւեր կաթողիկոսին հոս ըլլալը և այսօր 47 օր է որ հոս է. և Սատուած գլուխ տակաւին որբան ժամանակ պիտի մնայ: Երուսաղէմայ նուիրակին այս այցելութիւնը շատ ծգուտ պիտի ընէ թէ՛ ազգին և թէ՛ տիպոսին. զոր կը պարտաւորեմք ա մենապատիւ տեսուն Եսայի Պատրիարքին: Սոր հաւմար յետ այսօրիկ պիտի գրեմ:

Նոր Հրատարակութիւն

ԿՈՄՍ

ՄՕՆԹԷ - ԳՐԻՄԹՈՅ

ՎԻՊԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԵՔՍԱՆԴՐ ՏԻԻՄԱՅԻ

ՋՄԻՌՈՒՆԱ

ՏԳՆԻՐՈՒԹԻՒՆ ՏԵՏԵՆՆ

Հոշակաւոր Աղեքսանդր Տիմայի այս երեւելի վիպասանութեան մէկ մասը Նոյեմբ Լըսանէ պատուական շարժաթիւթիւն մէջ կարդացող մեր բարեկամներէն շատերուն խրախուսանքը ձեռնամուխ եղանք այս զուարճալի, ընտիր, և ընդարձակ վիպասանութեան ամբողջը թարգմանել, և ի լոյս ընծայել:

Ուրախ ենք որ մեր այս ձեռնարկութիւնը ի գլուխ հանելու կարող եղանք, և անոր տպագրութիւնը լրացնելու մօտ ենք:

Լմողը վիպասանութիւնը վեց մասի կամ հատորի բաժնուած է, և թէպէտ մեր զիտաւորութիւնը վեց հատորը մէկէն հրատարակել էր, սակայն լրանալէն առաջ հատոր առ հատոր հրատարակելու համար մեզ եղած յաճախ առաջարկութիւններն ստիպեալ պատշաճ համարեցինք հատոր առ հատոր երեւան հանել և արդէն տըպուած հատորներէն առաջինը ծախու կը զրուտուի Տէտեան տպարանը:

Կ. Պոլիս, Յարութիւն Մարգարեանին, ի Ֆրանս, և Յ. Պաշապեանին, ի Ֆրանս քաղաքները:

Լմողը վեց հատորին զինը 65 դահեկան է կանխիկ վճարելի, իսկ խրախուսելու հատորը զատ ալ կը ծախուի 15 դահեկանի:

ՏԳՐԱՆ ԵՄԸՆՈՒԹԻՒՆ ՏԵՏԵՆՆ

— Բաղարիս ազգային քանի մը երեւելաց մէջ 'ի մա- սին Մեծարարիս ուսումնարանին տեղի ունեցած փոր- րիկ տարածայնութիւնը՝ կը լսեմք թէ սիրով կարգա- դրուեր է: Յիշեալ ուսումնարանը՝ նմանապէս Հովի- սիմեանի վարժարանը իրենց պարագայ օրերը լընցու- յած ըլլալով, երկուշաբթի օրը՝ քաջաւեցան: Պաշտօնա- եան պարոն Սարգիս պատուելին Մեծարարիս դպրոցին մէջ հայկարանութեան դաստառ կազմեցաւ ըստ ա- ուջնոյն, և ուրախ սրտիւ կը տեսնեմք թէ ամեն բան բարեկարգութեամբ և յաջողութեամբ յառաջ կը ընթաց- մեր ազգային վարժարանաց մէջ վերադարձութեամբ Ուսումնասէր ընկերութեան և անոր ատենապետ յա- ղոյ պարոն Ստեփան Ոսկանեանին:

Օտար ազգային վարժարանները գալոյ Հայ աշակերտ- ներէն 8—10 հոգի Մեծարարիս վարժարանը եկան, ա- նոր բարեկարգ և յաջող ընթացք տեսնելով:

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ, 29 ՕԳՈՍՏՈՍ

Պայտերական հրովարտական, և կամայից նախորդ- տեսուչ Թէֆիք փաշան Մանասթիր ընդհանուր կա- ումարիչ կարգեցաւ փոխանակ Հիւսնի փաշային, որ այս պաշտօնէն զրկուեցաւ:

— Բարձրագոյն կիրիտի Մուսթաֆա փաշան զոր- օգոստափառ Սուլթանը կիրիտ կը յուզարիէ նոյն կղզեային խոռվութիւնը խաղաղասիրական միջոցաւ դադրեցնելու և բարեկարգութիւնը վերահաստատե- լու համար, ամսոյս 27ին միկնեցաւ օսմանեան պա- տերաքմական շրջանաւոր մը:

— (Գոստափառ Սուլթանը հաճեցաւ Օսմանիէ կարգին առաջին աստիճանի ականակաւ շքանշանը շնորհելու մայրաքաղաքիս Կարգընոյ նախորդ գե- սպան մօտի Մուսթիէ մարքէդին, որ լարուէն կայ- սեր հրամանաւ արտաքին գործոց աստիճանակարգեցաւ և պիտի շուշանայ փարիզ երթալու:

— Վեհափառ Սուլթանը հաճեցաւ Սէֆիտիէ կարգին երրորդ աստիճանի շքանշանը գերապատիւ տէր Կերիտ Երազան արքեպիսկոպոսը՝ ծանուցանե- լով սուրբ Սինօքին, անոր հետ մասնակից ըլլալ կաթողիկոսական կատարեալ ընտրութեանը:

— Յայտնի է որ այս երկու երեւելի անձինքը ընտ- րուած են իբրեւ պատգամաւոր թուրքաստանի Հայոց կողմանէ, որոց պաշտօնը պիտի ըլլայ սուրբ Լէ- սիածին երթալ և թուրքաստանի Հայոց ընտրած կաթողիկոսին անունը (որ է Պրուսայու առաջնորդ տէր Գեորգ սրբազան արքեպիսկոպոսը) ծանուցանե- լով սուրբ Սինօքին, անոր հետ մասնակից ըլլալ կաթողիկոսական կատարեալ ընտրութեանը:

— Յիշեալ պատգամաւորները ամսոյս 27ին շարժ- օրը ճամբայ ելան սուրբ Լէսիածին երթալու, ին- թի և Տիֆլիսի ճանապարհաւ: Իրենց ուղեորութիւն նախընթաց օրը՝ Ռուսաց վսեմափայլ գեպանին այ- ցելութեան դային, յորմէ յարգանք ընդունուեցան:

— Հոռմէական Հայ սեղանաւորներէն Ալեհիւք- տիեան Յովհաննէս Էփէնտիին Սիւլթանայիղի ա- ուջին կարգի երկրորդ աստիճանը շնորհուեցաւ:

— Յայտնի է որ Աղաբեգեան պարոն Մարկոսը՝ որ Եփեսոս Եկեղեցիի հանդիսին խմբագիրն է, իւր ամատեարին մէջ զգեթէ միշտ կը պախարակէ և կը պատապարտէ Ռուսաց կառավարութիւնը և անոր քաղաքական ընթացքը 'ի մասին Ռուսիաբնակ Հայոց: Այժմ կը լսեմք թէ մայրաքաղաքիս Ռուսաց դե- սպան վսեմափայլ Իսխանիէֆ զօրապետը դատ քա- յած է անոր դէմ:

— Բուրիէ տ'Օրիան լրագրին գրածին նայելով՝ Պ. Աղաբեգեանը պաշտօնական կերպիւ հրաւիրեալ է ներկայանալու այսօր առաջին Յանձնաժողովոյն: Որ յատկապէս սպաղարական վէճերը դատելու համար հաստատուած է:

ՔԱՆԱՔԱՆ ԵՆԻՔԵՐ

Զմիռնիա, 3 Սեպտեմբեր:

Օգոստոսիս Ռուսաց Աղեքսանդր կոյսեր անուա- կան տոնախմբութիւնը Օգոստոսի 30ին երեքշաբթի օրը կատարուեցաւ: Բաղարիս Յունաց մայր եկեղեցւոյն մէջ հանդիսաւոր պաշտօն և պատարագ մատուցաւ, ո- ռուն ներկայ էր Ռուսաց հիւպատոս մեծաշուք մօսիւ Մօսթրաս՝ ընկերութեամբ հիւպատոսարանին պաշտօ- նատարաց և յիշեալ տէրութեան բոլոր հպատակաց:

Նոյն օրը մօսիւ Մօսթրաս ընկալաւ զհիւպատոսիւն, ներք մեր վսեմափայլ ընդհանուր կառավարչին և բոլոր հիւպատոսաց քաղաքիս:

— Գաղղոյ շրջեշարժ Փոկկաթը Ռեհեմե կոչուած, որուն մէջն է Միլեքի նաւատորմին հրամանատար մօսիւ Սիմօն երրորդ ծովապետը, երկուշաբթի օրը հա- սաւ մեր նաւահանգիստը Պէրուլէն և Բիսու կղզիէն դարձ: Յիշեալ Փոկկաթը՝ 21 թնդանօթ արծաթեղով ողջունեց զքաղաքը և նոյնչափ թնդանօթայ արծաթե- ժամբ ողջունեցաւ ամրոյններէն:

— Հետեւեալ օրը Գաղղոյ ընդհանուր հիւպատոս մօսիւ Պէթիլլոյը կոմսը, նմանապէս Անգլիայ հիւպատոս միստր Ռ. Վ. Քէնայթը, զատ զատ այցելութեան գացին մօսիւ Սիմօն ծովապետին:

— Լոնտոնի Պանթան հարուրին Յի իջեցուցիւ է իւր գրամատկէջին զինը:

— Մարթապեան մեծարդոյ մահտի Յօհաննէս ա- ղան՝ իւր ընտանեօր հանդերձ երէկ Մանչեսթըրէն հա- սաւ Մարթիլայի շրջանաւոր: Յայտնի է որ այս քաղա- քէն, ինչպէս նաև Թրեստին եկող ճանապարհորդները 10 օր քարանձինս պիտի ընեն:

ԲԱՆԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՅՄՈՒՆ ԱՆՍՏԱՊԱՆ ԵՐԹԱՆՈՒ ԵՐԿԱԾՈՒՂՈՑ

ԵՐԹԵՆԻՈՒԹԻՒՆ ԱՇԽԱՆ

ՍԿԵԱՆ ՍԵՂԱՏԵՐԵՐԻ ԻԵՆ Ե. Թ. 1856

ՀԱՍԱՐԱԿ ՕՐԵՐԸ

Իզմիրէն պիտի մեկնի Պրուսոփա երբայու:

ԱՌԱՆՕՏՈՒՆ ըստ Երոպացոց ժամը 6ին,

7 1/4, 8 1/4, 9-10 րոպէին և 12ին:

ԵՐԵՎԱՆԻՆ՝ 3 1/4ին, 4 1/2, 5 3/4 և 6 3/4ին

Ամեն շաբաթ երկուշաբթի օրերու կարգի շրջեկաւոր պիտի մեկնի ժամը 8ին կեսօրէն ետեւ,

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ

ԱՌԱՆՕՏՈՒՆ ժամը 6 3/4, 8 1/2, 10 1/4, և 12:

ԵՐԵՎԱՆԻՆ՝ 2 3/4ին, 3 3/4ին, 4 3/4ին և 6 3/4:

Իզմիրէն մեկնած շրջեկաւոր պիտի վերադառնան միշտ քաղաքէ մեկնելէն կես ժամ ետքը, բացի հա- սարակ օրերէն կեսօրին մեկնած շրջեկաւորէն, որ պիտի վերադառնայ ժամը 2 1/4ին կեսօրէն ետեւ:

Երթալ և վերադառնալու արմատէր:

Պիտի տրուին ամեն օր. Իզմիրէն ամեն շրջեկաւոր- քով: Պրուսոփայէն հասարակ օրերը կեսօրէն ետեւ, եւ կիրակի օրերը՝ բոլոր օրը:

ՏՈՄՍԱԿԱՆ ԳԻՆԵՐԸ ԵՆ

Առաջին կարգ՝ 8 ղժ. 2րդ կարգ՝ 6 ղժ. 3րդ կարգ՝ 5:

ԱՆՍՏԱՊԱՆ ԳԻՆԵՐԸ

Իզմիրէն պիտի մեկնի Մեհմեդ, Մանիսա, Ղա- սապա եւայլն, երբայու համար:

Հասա. օրերը առաւօտուն ժամը 7ին. երկուշաբթի 3ին: Կիրակի օրերը » » 7 1/2ին » 3ին:

Երթալ և վերադառնալու արմատէր: Իւր 3ին 12 րոպէս քաղաքէն քաղաք կ'իջնէ:

ԵՐԹԱՆՈՒ ԵՒ ՎԵՐԱԳԱՌՆԱԼՈՒ ՏՈՄՍԱԿԱՆ ԿԼԱՏՐՈՒՆ

1. ԱՄՆԵՆ ՕՐԻ մէջ Իզմիրի եւ Քօրտիլիոյի, ամեն կարգի: Իսկ Իզմիրէն, Մեհմեդէն, Մանիսայի եւ Ղասապայի եւ առաջին եւ երկրորդ կարգի տոմսակ- ցեր՝ ամեն կայարանաց համար: Շաբաթ եւ կիրակի օրերը՝ 10 մղոն եւ անկի հեռաւորութիւն ունեցող կայարաններու համար տրուած տոմսակցերը՝ միւսէն երկուշաբթի ԵՐԵՎԱՆԻՆ կը ընդունուին վերադառ- նալու համար:

2. ԱՄՆԵՆ ՇԱԲԱԹ ՕՐ ԿԵՍՈՐԷՆ ԵՏԵՆ, ինչպէս նաեւ ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ, երրորդ կարգի տոմսակցեր եւ կը տրուին ամեն կայարաններէն ուրիշ որ եւ կ'այսպէս մը համար, միեւնոյն նախընթաց պայման- ցերով. բայց միայն միւսէն երկուշաբթի ԱՌԱՆՕՏՈՒՆ ընդունուին վերադառնալու համար:

3. Զբօսանաց ընկերութիւններ, 'ի մէջ Իզմիրի, Մեհմեդէն, Մանիսայի եւ Ղասապայի, որոնք 20 հոգիէն պակաս չեն առաջին կարգի համար եւ 30 հո- գիէն պակաս չեն երկրորդ կարգի համար, կրնան երբայու եւ վերադառնալու տոմսակցեր ստանալ ՊԱՐՁ ՏՈՄՍԱԿԱՆ ԳԻՆԵՐԸ. բայց պէտք է որ եր- կու օր յառաջ ծանուցանեն վարչութեան գրաստու- ցէրուն: Դպրատանց աշակերտներուն եւ վարժապե-

տաց, երբոր բազմութեամբ են, ամեն զինքնով տոմ- սակցեր կը տրուին ամեն կայարանաց համար:

— Ս. Ամեն ամսոյ առաջին օրին սկսեալ առաջին կարգի բաժանորդագրութեան (պօսթման) տոմսակ- ցեր կը տրուին 'ի մէջ Իզմիրի եւ Պրուսոփայի, ինչ- պէս նաեւ 'ի մէջ Իզմիրի եւ Քօրտիլիոյի:

ԿԱՅԱՐԱՆԱՑ ԺԱՄԱՑՈՑՆԵՐԸ ԿԱՐԳԱԳԵՍԱՆ ԵՆ ԻԶՄԻՐԻ ԺԱՄՈՒՑ ՀԱՍԵՄԱՆ

Իզմիր. 19—31 ՀԱՐԱՆԵՐԸ, Օգոստոս 1856. Վարչութեան գրաստան:

ՀԻՒԱՆԴԻՆ ԲԱՐԵԿԱՄԸ

ԴԵՂԱՆԻՑԻ ՀՈՂՈՒՄԻՆ ԶԱՆՔԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ

Մարդոց զգային դրութեան (պէթէ) շատ յոյնած ըլլալը ստիպել ախտ մըն է և զիջելուն ամենափոքրիկ շարժումը կամ զը- դուռնութիւնը վշտալի է յոյժ. վստահի 'իւր գտնելու է անոր դե- ղը: — Միակ դեղը այս է. քիչ լաւ գին, քարքուր, և ոգե- լից ըմպելիք. և անկէն աղէկ կ'ըլլայ որ բոլորովին հեռանա ա- նոնցմէ, և ամենէն լիմս. նմանապէս իսկիւն մի խմուր, և անոր տեղ թեթիւ թեթիւ (լազ) քոչ եղիւր: Սիւլթանի կողմէն շափ մա- ռուր օք ծծէ, ամեն գիշեր իմ դեղահանգիստէն ելլելու համար կ'ըլլէ, շատ մի կեր և համեմունք (սալա) հեռու կեցիւր: Եթէ այս օգտակար կանոնները չըլլան ի գործ դնելու ըլլաւ, մի որչա շուտով պիտի հանգստանայ, մարմինը առողջ պիտի ըլլայ և պիտի մահանա թէ զրոյց շարժումն ունեցար:

ԱՆԿԱՐԴՈՒԹԻՒՆԸ ԵՐԵՎԱՆԻՆ

Այս գործարանաց վերաբերեալ ամեն հիւանդութեանց մէջ, թէ կղզեկներ շափելու անկէ զրոյց կ'ըլլան կամ քաւական լիւն ըլ- լաւ, թէ քարը կամ աւաղը երկկամանց կը հանուին կամ թէ ա- նոնց մէջ ցաւեր կը գոյանան մեղքին համապատասխան մաւր: Այս ամեն հիւանդութեանց ժամանակը պէտք է Հոլլ օտէն դեղահանգի- րը անուշտ տեղաւ հրահանգաց համեմատ և անոր սպեղանիքը չը- փել: Երկկամանց վարի կողմը անկողին մտնելու ժամանակը: Այս գործարանը անխնայ օգնութիւն մի պիտի մատուցանէ, այնինչ ու- րիշ դեղերը զար տեղը գործածուած պիտի ըլլան:

ՍՏԱՄԱՐՍԻ ԱՐԻՈՒԹԻՒՆ

Որ և է դեղ մի շարք ստամոքի գործիքներ նորոգել և աղէկացնել զայն շուտով: Ինչպէս այս դեղահանգը. որոնք անբարե- խառնութեան կամ վստմար կերակուրէ պատճառաւ բոլոր թեթիւ- ութիւնը կը վստմար և կը համարին 'ի լեարդ (ֆու- իլիք), որուն գործողութիւնը կը կարգաւորեն. զիջելու սաստիկ ձգտման (ֆուլ) դեպքերու մէջ քրանիքի ներգործութիւն մի ունի և լեարդի ու ստամոքի ամեն անկարգութիւնները միշտ կը բժշկէ:

ԲՈՐԲՈՐԵՐՄԵ ԹՈՒԲԵՐԱԼԻՑ (դիւրիւ) ՀԱՋ ԵՒ ՀԱՐԲՈՒԹԻՒՆ

Հիւանդութեան վերաբերեալ գործարանաց հիւանդութեանց ամեն ախտէն անկէ յաճախ կը պատահի և երբեմն անկէ վստմար գաւոր է: Ասոց գործողութեանց անկարգ ընթացքին առաջին նշ- ջանները կրնան միշտ կարգաւորուիլ Հոլլ օտէն հաշակաւոր դեղա- հանգի միջոցաւ: Ասոր շուտով կը դարմանեն արեան որ և է աւ- ժամանակայ անկարգութիւնը, կը թեթիւցնեն խոցած շնչաբանե- րը, կը բարեխառնեն շնչառութեան սաստիկ արագութիւնը և կա- րողութիւն կուտան շնչափայլն ու թոքերուն դիւրութեամբ ու կա- նոնաւորապէս գործելու: Այս դեղահանգը՝ իրենց մարդկային գործիքները կը սրեն արեան ամեն աղտոգորութիւններէ, և այս երանակաւ կը գործեն զգրութիւնը (ֆուլիք) ընդդէմ ծիրա- կան ախտի, շնչաբանութեան, և ուրիշ թոքային տկարութեանց:

ՏԿԱՐԱՑԵԱԼ ՄԱՐԳԻՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Տկարութեան, թուրութեան և զրոյցաւորութեան դեպքերու մէջ, որոնք որ և է ընկան կամ գերանկան շափազանցութեան յա- սաւ եկած են, այս դեղահանգի պիւլիքը և նորոգիչ ներգործու- թիւնը մեծապէս օգտակար է. քանզի մարդոց թիւնը կը վերահա- տառէ, մարմնոյն ամեն հիւանդութիւնը կը կանոնաւորէ, զգային գործիքները կը գործեն, հիւանդին միտքը կը յարգարէ և վերջա- պէս առողջութիւնը ձեռք կը բերէ:

Հոլլ օտէն դեղահանգը ամեն օգտակար դեղերն են հե- տեւեալ հիւանդութեանց համար:

Հնչաբանութիւն, Յօլաքաւորութիւն, Թորաքաւորութիւն, Մանիսային ախտ, Տեսաւորութիւն, Ցաք որովայնի, Խիթ (սալա), Զրոգողութիւն, Միջարկութիւն, Հարկողին, Անաւորութիւն, Բորբոքումն, Ծիրակաւն ախտ, Գալուցի, Ախտ ընդերաց, Թանջ (ֆուլիք), Բարբոքիւն սրտի, Անկանոնութիւնը կա- խող պարանոցի, Բար կամ խիճ միջա- նոցի, Մարթային հիւանդու- րեղի հիւանդութիւնը Գլխացաւութիւն, Թիւնը, Փոքացաւ, Արիւրիտեան ախտ, Խոցողութիւնը:

Այս դեղահանգը, որ կը շինուին Հոլլ օտէն բժշկին անձնա- կան վերադասութեամբ, կը վաճառեն իւր գործարանը 'ի Լոն- տոն, Սիւլթան կոչուած թաղը թիւ 24, 'ի քին 1 և 1 1/2 ըմ- քին, 2 3/4 և 4 1/2 ըմքին տուփը, ըստ մեծութեան տոփոց: Գիտել արժան է որ սպեղալ հրահանգներ կան ամեն լեղաւով, որոցմէ մէկ հատ կը գտնուի իւրաքանչիւր տուփին մէջ 'ի տեղե- կութիւն հիւանդաց, ամեն պարագային մէջ:

Երթալը—սէր լրագրոյս, Գլխաւոր Գ. Պաշապարտան:

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ԱՐՇԱՆՈՒՍՈՑ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ